

POSTANOWIENIE

Dnia 9 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku W.M.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w W.
o wysokość emerytury policyjnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 sierpnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 lutego 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 października 2014 r. Sąd Okręgowy w W. zmienił decyzje Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W. z 13 listopada 2009 r., 17 grudnia 2009 r. i 15 maja 2012 r. i zaliczył W.M. okres od 20 lutego 1963 r. do 31 sierpnia 1963 r. oraz od 16 października 1985 r. do 31 maja 1986 r. w wysokości 2,5% podstawy wymiaru (pkt 1), oddalając odwołania w pozostałym zakresie (pkt 2).

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 4 lutego 2016 r., na skutek apelacji odwołującego się oraz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że uchylił ten wyrok w zakresie pkt. 2 w części dotyczącej okresu służby odwołującego się w Gabinecie Ministra w okresie od 1 czerwca 1986 r. do 30 kwietnia 1988 r. i umorzył

postępowanie w tym zakresie (pkt 1); oddalił apelację odwołującego się w pozostałym zakresie (pkt 2); oddalił apelację Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (pkt 3).

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie: (-) art. 15b ust. 1 i 2 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, czego skutkiem było nieuwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury odwołującego się art. 15 ust. 1 ustawy, tj. 40 % podstawy wymiaru emerytury po 15 latach służby; (-) art. 15 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że na jego podstawie przepisy art. 14 i art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym stosuje się odpowiednio, ale z pominięciem art. 15 ust. 1 ustawy; (-) art. 15b ust. 1 o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, poprzez ich niewłaściwe zastosowania i uznanie, że służba odwołującego się w Biurze „B” MSW oraz w Biurze Paszportów MSW była służbą w organach bezpieczeństwa państwa; (-) art. 6, art. 7, art. 13, art. 14 Konwencji o ochronie prawa człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r., ratyfikowanej przez Polskę w dniu 19 stycznia 1993 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, poprzez ich niezastosowanie, czego skutkiem było wydanie przez Sąd pierwszej instancji orzeczenia naruszającego prawa wynikające ze wskazanych przepisów Konwencji, a ponadto Rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 1096 poprzez jej niezastosowanie.

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniał potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wymagających dokonania wykładni przez Sąd Najwyższy - art. 15b ust. 1 i 2 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Ponadto, zdaniem skarżącego skarga powinna zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a mianowicie art. 15b ust. 1 o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów - konieczne jest wyjaśnienie czy okres służby w Biurze „B” MSW oraz Wydziale Paszportów należy traktować jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa.

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wniosł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie od odwołującego się na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w potrójnej wysokości stawki minimalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że na etapie tzw. przedsądu ocenie podlegają tylko wskazane podstawy z art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi, o których mowa w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. i ich uzasadnienie (por. postanowienie SN z 12 stycznia 2016 r., II PK 141/15, LEX nr 2005655).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia potrzebą wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości oraz

występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego rozumienia przesłanek przysądu określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz pkt 2 k.p.c., należy podkreślić, że nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. przykładowo postanowienie SN z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 oraz powołane tam w tym zakresie orzecznictwo).

Problem, wątpliwości sformułowane przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zostały rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy.

Oдноśnie potrzeby wykładni art. 15b ust. 1 i 2 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, a dokładnie na pytanie o zakres odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 ww. ustawy w zw. z art. 15b ust. 2 tej ustawy, Sąd Najwyższy udzielił odpowiedź w uchwale z 3 marca 2011 r., II UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 15-16, poz. 210). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że po istotnej zmianie normatywnej obowiązującego stanu prawnego wynikającej z dodania szczególnego, szczegółowego i odrębnego art. 15b ww. ustawy, zawarte w ust. 2 tego przepisu odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 14 i 15 tej ustawy oznacza, że przepisy te stosuje się odpowiednio wyłącznie w zakresie, który nie został wyraźnie i odmiennie uregulowany w art. 15b ust. 1. Ponadto, iż art. 15b ust. 1 pkt 1 jednoznacznie nakazuje wyliczyć emeryturę osób pełniących w latach 1944-1990 służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (dalej też ustawa lustracyjna), według obniżonego ustawowego wskaźnika 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok takiej służby, z jedynym wyjątkiem uregulowanym w art. 15b ust. 3 i 4 tej ustawy. Sąd jednocześnie wskazał, że nie ma żadnych podstaw ani uzasadnienia korygowanie zasady wyliczania emerytury mundurowej

od innego wskaźnika procentowego niż 0,7% podstawy wymiaru tego świadczenia za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ustawie lustracyjnej, w drodze odpowiedniego stosowania art. 15 ust. 1 tej ustawy, który przewiduje co najmniej 40% podstawę wymiaru tego świadczenia z tytułu pozostawania w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Ten kierunek wykładni został potwierdzony w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego – por. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 września 2013 r. w sprawach: II UK 189/13, LEX nr 1675287, czy II UK 190/13, LEX nr 1675288. Skarżący nie przedstawił argumentów prawnych uzasadniających zamianę przedstawionej powyżej wykładni.

Jeżeli chodzi o drugą kwestię – konieczność wyjaśnienia, w kontekście art. 15b ust. 1 o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w zw. z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, czy okres służby w Biurze „B” MSW oraz Wydziale Paszportów należy traktować jako służbę w organach bezpieczeństwa państwa, wątpliwości w tym zakresie rozstrzyga uchwała Sądu Najwyższego (podjęta w składzie 7 sędziów) z 14 października 2015 r., III UZP 8/15 (OSNP 2016 nr 4, poz. 47) - odnośnie służby w Biurze „B” MSW, oraz co do służby w Wydziale Paszportowym - wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013 r., II UK 375/12, LEX nr 1619354 (zob. także postanowienie SN z 8 listopada 2013 r., II UK 320/13, LEX nr 1619341). W uchwale z 14 października 2015 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że zawarte w art. 15b ust. 1 ww. ustawy odesłanie dotyczy tylko art. 2 ustawy lustracyjnej, a zarazem całej jego treści normatywnej. Z czego wynioskował, że art. 2 ustawy lustracyjnej definiuje pojęcie organów bezpieczeństwa państwa zarówno w ust. 1, jak i ust. 3, a tym samym rozstrzygnięcie kwestii zakwalifikowania danej jednostki organizacyjnej, w której pełniona była służba, do organów bezpieczeństwa państwa wymaga rozważenia jej statusu z punktu widzenia obu tych przepisów. Sąd wskazał również, że art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy lustracyjnej należy interpretować w związku z przepisem ust. 3 tego

artykułu. Dalej, że właściwa wykładnia obu tych przepisów prowadzi do wniosku, że jednostkami Służby Bezpieczeństwa są te instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa. Zdaniem Sądu, art. 2 ust. 3 ustawy lustracyjnej traktuje jako jednostki Służby Bezpieczeństwa te jednostki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które podlegały rozwiązaniu do chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, czyli do momentu uzyskania przez Urząd organizacyjnej i technicznej zdolności do funkcjonowania po rozwiązaniu Służby Bezpieczeństwa oraz do przejęcia i kontynuowania niektórych zadań dotychczas przypisanych tej Służbie. Sąd Najwyższy odniósł się w cytowanej uchwale również do treści zarządzenia nr 043/90 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 maja 1990 r. w sprawie zaprzestania działalności Służby Bezpieczeństwa, wydanego w celu wykonania postanowień art. 129 ustawy o UOP, a w szczególności do § 6 tego zarządzenia dotyczącego zadań realizowanych przez Biuro C, Biuro B, Departament Techniki oraz Zarząd Łączności i ich ogniwa terenowe, a także Departament PESEL. Zdaniem Sądu Najwyższego z regulacji tej nie wynika, że wymienione w tym przepisie jednostki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych nie były organami likwidowanej Służby Bezpieczeństwa. Sąd wyjaśnił, że trafności tezy, iż wszystkie jednostki organizacyjne Służby Bezpieczeństwa uległy rozwiązaniu z mocy prawa, nie przeczy fakt, że niektóre zadania należące uprzednio do jednostek Służby Bezpieczeństwa, były po rozwiązaniu tej Służby realizowane przez nowo utworzone komórki organizacyjne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jeżeli z kolei chodzi o kwalifikację służby w Wydziale Paszportów, to w powołanym wyżej wyroku z 4 lipca 2013 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że za służbę w organach bezpieczeństwa państwa w rozumieniu art. 15b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, również uważa się okres służby w Biurze Paszportów MSW, a okoliczność, że Biuro Paszportów nie zostało zlikwidowane tylko poddane reorganizacji nie daje podstaw do przyjęcia, że nie stanowiło ono organu bezpieczeństwa państwa. Sąd

wskazał, że Biuro Paszportów podlegało rozwiązaniu w następstwie wejścia w życie ustawy o UOP oraz, że nowo utworzona komórka organizacyjna Ministerstwa, która zajęła się sprawami paszportów, nie jest równoznaczna z tym, że Biuro jako instytucja centralna SB MSW, podlegająca rozwiązaniu z mocy prawa, nie została rozwiązana.

Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie wniosek nie zawiera okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania. Tym samym, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

W przedmiocie wniosku Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy nie uwzględnił tego wniosku, ponieważ odpis odpowiedzi na skargi kasacyjnej, wbrew dyspozycji art. 132 § 1 k.p.c., nie został doręczony przez pełnomocnika organu pełnomocnikowi wnioskodawcy. Z akt sprawy wynika, że odpis odpowiedzi na skargę kasacyjną został doręczony drugiej stronie przez Sąd Apelacyjny. Skoro odpowiedź na skargę kasacyjną powinna zostać zwrócona zgodnie z art. 132 § 1 zdanie trzecie k.p.c., to nie było możliwe uwzględnienie zawartego w tym piśmie wniosku o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.